

BESZÁMOLÓ AZ V. INTERDISZCIPLINÁRIS VALLÁSTUDOMÁNYI HALLGATÓI KONFERENCIÁRÓL

Vác, 2023. november 10–11.

TEGZES NÓRA VALENTINA

2023. november 10–11. között Vácon rendezték meg a Doktoranduszok Országos Szövetsége Filozófiatudományi és Hittudományi Osztályai az V. Interdiszciplináris Vallástudományi Hallgatói Konferenciát. A konferenciasorozat első eseménye 2018-ban volt, azóta egyre több alap-, mesterszakos és doktoranduszhallgató vesz részt rajta. A konferencia lehetőséget biztosít a kezdő lépések megtételére a tudományos pályán, hiszen a hallgatóknak szakmai előrehaladásukat kell bemutatniuk, csiszolniuk előadástechnikájukat, illetve be kell kapcsolódniuk az akadémiai diskurzusba.

Erre a hagyományteremtő kezdeményezésre szükség van. Az IVHK-n és a hasonló eseményeken a leendő kutatók éles helyzetben teszik próbára tudásukat, előadói készségüket és érveléstechnikájukat. Itt találkozhatnak az ország fiatal kutatói, illetve kutatójelöltjei tapasztalt oktatókkal, akik tanácsaikkal segíthetik őket. Konferenciaelőadást tartani – különösen diákként – életre szóló élmény, amelyhez a támogató környezet elengedhetetlen. Szerencsére ezt a támogatást, biztonságos közeget a konferencián közreműködő, különböző egyetemekről érkező, elismert szekcióelnökök és az őket a szekcióban segítő szervezők évről évre biztosítják.

Az elhangzott előadások színvonalasak voltak, témáik pedig szerteágazóak. A novemberi konferencián 12 szekcióban összesen 38 hallgató előadásán vehettek részt az érdeklődők; két plenáris előadásra is sor került. A megnyitón felszólalt Nemes Márk, a konferencia főszervezője, Miklovitz Attila, a DOSZ Filozófiatudományi Osztályának elnöke, őket pedig Dr. Gloviczki Zoltán, az Apor Vilmos Főiskola rektora követte.

Az első napon a hallgatók összesen hat panelban tartották meg előadásait. Az első három panel egyike a „Hebraisztika és judaizmus” szekció volt. A négy előadó az Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem doktorandusza, illetve doktorjelöltje volt. Tér, rítus és szöveg volt a középpontban: Dombi Gábor az első pesti zsinagógákról, Jávor Judit a széder este dramaturgiájáról beszélt; Szilágyi Erzsébet a *Jáguri Hágáda* elemzését és összehasonlítását végezte el, Csanády László pedig a tanítvány fejlődéséről és a mesterének meghaladásáról szóló modell alkalmazását mutatta be.

A második a „Valláspedagógia és vallásos oktatás” szekció volt. Az előadók elsősorban a XX. századhoz kapcsolódó kérdéseket tettek fel. A Debreceni Egye-

temről érkező MA-hallgató, Puskás Marcell a szülők gyermekeiknek iskolai életébe történő bevonódásához kapcsolódó kutatását ismertette. Az őt követő két előadó az Apor Vilmos Főiskola mesterszakos hallgatói. Vincze Norbert szabaduló elítéltek társadalmi reintegrációjával kapcsolatban az egyház és vallási közösségek szerepének lehetőségeivel, Veszeli Nóra pedig Sztéhlo Gábor evangélikus lelkész életével, munkásságával és szellemi hagyatékával ismertette meg a közönséget. A szekciót a Pécsi Tudomány Egyetem doktorjelöltje, Miklovicz Attila zárta vitaindító előadásával, amelyben a vallástudomány felelősségét tárgyalta a vallásközi párbeszéddel és a vallásszabadsággal összefüggésben.

A délelőtti utolsó szekció címe „Közép- és kora újkori vallástörténet” volt. Hasonlóan a második panel affiliációihoz, az előadók ebben a panelben is változatos felekezeti és világi felsőoktatási intézményi háttérrel érkeztek. A szekciót az Eötvös Loránd Tudományegyetem doktoranduszai nyitották meg. Gloviczki Ráhel X. és XV. század közötti ordók alapján mutatta be az európai császárkoronázás rendjét és a különböző leírások, utasítások, magyarázatok és elhangzó szövegek egymástól való eltéréseit. Koleszár Zsófia a XII. századi Angliába kalauzolta hallgatóságát Szent Elfréd alakján és az apátról szóló *Vita Aelredi* című életrajzon keresztül. Barta Péter József, az ORZSE doktorandusza, Peter Serrariusról, a XVI–XVII. századi spanyol *conversó*król és a korabeli zsidó-keresztény interakcióban történt határátlépésekről beszélt. Végezetül Mezei Emese, a Károli Gáspár Református Egyetem alapszakos hallgatója Luther Márton, Kálvin János, Martin Bucer, John Foxe és Johannes Eck hatását vizsgálta a kora újkori zsidóság megítélésével kapcsolatban.

Az ebédszünetet három további szekció követte. Az „Egyházi emigrációtörténet” panelban mesterszakos hallgatók beszámolóira került sor. Dudás Róbert Gyula a Pázmány Péter Katolikus Egyetemről érkezett kutatásával, amely Mindszenty József 1974-es, az érseki szolgálat alóli felmentését vizsgálta. Balázs Andrea, a Károli Gáspár Református Egyetem hallgatója a ferences szerzetesrend amerikai munkásságát és a XIII. Leó pápa által kezdeményezett rendi reformok ferencesekre gyakorolt hatását ismertette, különös tekintettel a magyar vonatkozású közösségek létrehozására az Újvilágban.

Az „Ókori és kora középkori vallástörténet” szekciót Magdus Tamás nyitotta meg. A Szegedi Tudományegyetem doktorandusza *Ceres*, *mundus* és a római *auctorok* munkájának összefüggését mutatta be. Előadásában a rejtélyes *mundus* megnyitásáról beszélt mint átmeneti rítusról, amely a holtak és élők világa közötti kitért kapuként működik. Farkas Vendel, az Uppsalai Egyetem MA-hallgatója prezentációjában a skandináv szarvassiakokhoz fűződő disszonanciát igyekezett tisztázni, megmutatva, honnan ered a gyakori, ám téves ábrázolás, és milyen kérdéseket vet fel a bronzkor, illetve a vendel- és a vikingkor idejéből származó leletekkel kapcsolatban.

Az angol nyelvű panelben Pinal Villanueva María, a Belgrádi Egyetem doktorandusza az okkultizmus fejlődéséről beszélt, elemzését elsősorban Živorad Mihajlović Slavinski pszichológus munkásságán keresztül a korábbi Jugoszlávia és a mai Szerbia területén végezte. Tuna Rita doktorandusz, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem hallgatója Ábrahám vándorlását a középpontba állítva, ásatásokra alapozva összehasonlította az ókori Közel-Kelet monoteista és politeista vallásait, majd ezt követően a hitrendszerek változását az ókortól napjainkig.

Az első nap zárásaként Dr. Donald Westbrook kutató online csatlakozott a konferenciához, hogy karrierépítő tanácsokat adjon a jövő kutatóinak.¹

A konferencia egyik érdeme az volt, hogy a szervezők kulturális programot is biztosítottak a résztvevőknek. Az első napra a Váci Egyházművészeti Múzeum látogatásával, majd a Remete Pince Étteremben közösen elfogyasztott vacsorával készültek.

A második napot Dr. Busku Szilvia nyitotta meg *Kíváncsiság, gög, testi érzékiség – Az ágostoni kísértések Heideggeri értelmezése* című előadásával.²

Az előző naphoz hasonlóan, szintén hat panelben zajlottak az előadások. Az első szekció az „Interdiszciplináris és vallástudományi kutatások” volt. Retkes-Kiss Antal Farkas, a Magyar Képzőművészeti Egyetem hallgatója előadásában részben saját, restaurátorként végzett munkáját ismertette. A katolikus vallásgyakorlatba beépült papír alapú amulettek fogalmának és típusainak bemutatását követően körbeadott egy nyomtatott másolatot a feltehetően XVIII. századi, általa felújított Breverlről, amelynek eredetije a Kiscelli Múzeum gyűjteményének része. Őt a Szegedi Tudományegyetem hallgatói követték. Nemes Márk doktorjelölt bemutatta a Jehova Tanúi mozgalomhoz tartozó alanyokkal végzett kutatását, amelyben kvalitatív és kvantitatív módszerekkel a Tanúi-identitást vizsgálta. A panelt Hollós Judit, a Tan Kapuja Buddhista Főiskola mesterszakos hallgatója zárta, aki közönségét először egy tibeti vallással, egy kihalófélben lévő írástípussal, a dongba (vagy tomba) képirással, és a naxi (nási) néppel ismertette meg, majd egy újfajta tanulási lehetőséggel is. A több egyetem közreműködésével létrejött MOOC.org weboldalon elérhető kurzuson elsajátított tudását ötvözte egyetemi tanulmányai-val; prezentációjában azt vizsgálta, hogy milyen módon fonódik össze a tibeti bön vallás a dongba képirás használatával.

Az előző szekcióval párhuzamosan futott a „Vallásfilozófia” panel. Bialkó László Gergő, a Pécsi Tudományegyetem doktorandusza kísérletet tett a bódhizattva és a Nietzschehez kapcsolódó Übermensch tipológiájának összehasonlítására, a párhuzamok és különbségek fölfedésére. A Károli Gáspár Református Egyetem mesterszakos hallgatója, Veres Ábel célkitűzése a mai egyház és vallás értelme-

¹ Lásd Miklovicz Attila beszámolóját (a szerk).

² Lásd Enesey Diána beszámolóját (a szerk.)

zése volt, amelyhez Dietrich Bonhoeffer és Søren Kierkegaard műveit elemezte. Az ELTE doktorandusza, Enesey Diána Dorisz, az előtte elhangzott előadáshoz Kierkegaardon keresztül kapcsolódott: a *Félelem és reszketés* és a *Filozófiai morzsák* c. műveken keresztül vizsgálta a hallgatás fogalmát, az individuum Isten-viszonyát, illetve a hit közölhetőségét és paradox jellegét. A panelt záró Gärtner Péter a Pécsi Tudományegyetem doktorandusza. Előadása a gazdaságetika és a vallás kapcsolódását 1990-től tekintette át, amikor II. János Pál pápa és az Igazságosság és Béke Pápai Tanácsa közgazdászokkal közösen tartott találkozót. Az ehhez kapcsolódó tanulmányokkal, neves közgazdászok munkáival és végül a szcientológia etikai hittételének összehasonlításával mutatott be egy esettanulmányt.

A szekciókon belül a sokszínűséget a témák és az intézmények különbözőségén túl az előadók eltérő képzési szintjei is biztosították. Az ebédet megelőző Hit- és Bibliatudományi szekciót Kalmár Ákos, a Szegedi Tudományegyetem MA-s hallgatója nyitotta meg a Jézus halálra ítéletét eredményező per jogi megközelítésével. Amellett érvelt, hogy Pilátus az ítéletet a zsidó nagytanácstól függetlenül hozta, akik inkább megvédeni kívánták Jézust, nem kivégeztetni. Besztercei Márk, az ELTE osztatlan tanárszakos hallgatója VII. századi egyháztörténeti kontextusba ágyazva IV. János pápa III. Kónsztantinosz császárhoz írott levelét és Hitvalló Szent Maximosz 20. opusculumát vizsgálta. A doktoranduszokat ebben a szekcióban a Pázmány Péter Katolikus Egyetemről érkező Lévai Ádám képviselte, aki Órigenész és Alexandriai Kelemen írásait forrásként használva a korai kereszténység misztériumvallásos jellegét fedte fel az érdeklődőknek a beavató kultuszok tükrében.

A jóhangulatú, a főiskolához tartozó étkezőben közösen elköltött ebédet a konferenciát lezáró utolsó három panel követte. A „Vallásemélet” szekció első két előadója a Szegedi Tudományegyetemről érkezett. Csúri Alexandra az általa is teljesített *El Camino*-zarándokúton szerzett saját tapasztalatait és mások elbeszéléseit kérdőíves kutatás eredményeivel ötvözte. Ezeken keresztül a zarándokúthoz kapcsolódva a hit és a spirituális élmények szerepét, a mentális egészségre gyakorolt hatását vizsgálta. Paizs Melinda Adrienn doktorjelölt egy kutatócsoportban 2016 óta végzett kutatást mutatott be az Everness Fesztiválról, amely a Balaton mellett évente rendezett, egy hétig tartó spirituális fesztivál. Az előadó részt vevő megfigyelőként és kérdőívekkel gyűjtött adatokból kapott eredményeket ismertetett. Czétényi Gellért doktorandusz az ELTE képviselőjében a zsidó, a keresztény, a muszlim és a szikh hagyomány szent könyveinek mint tárgyakként a használatát mutatta be, illetve a hozzájuk kapcsolódó rítusokat, szabályokat és tilalmakat.

A Felekezeti fejlődéstörténet két előadója is a Pázmány Péter Katolikus Egyetem doktorandusza. Szaplanczay Máté a katolikus egyházon belül az ukrán, a román, a magyar és a szlovák görögkatolikus egyházak státuszát elemezte az elmúlt 30 év változásaira visszatekintve. Nagy Katalin az egyházjogon belül a büntetőjogi normákat helyezte középpontba, összehasonlítva a keleti és latin egyházak rend-

szereit. Kovácsné Smatarla Ibolya, a komáromi Selye János Egyetem doktorandusza a Filadelfia Diakonissza Egylet megalakulásával ismertette meg hallgatóságát. A történeti áttekintést különböző pozíciókra vagy feladatokra, például betegek ápolására felkérő levelek elemzésével egészítette ki.

A Teológiai és Hittudományi vizsgáldások panel a konferencia utolsó szekciója volt. Harag Márton, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem doktorandusza Gavin D’Costa teológus gondolatai alapján beszélt Krisztus pokolra szállásáról, a nem keresztények üdvözüléséről és a kettő kapcsolatáról. Az Apor Vilmos Katolikus Főiskola alapszakos hallgatója, Kondorosi Noémi előadásában Svéd Szent Brigitta látomásait a *Revelationes celestes* IV. könyvében szereplő leírások alapján elemezte.

Összességében a legjellemzőbb problémát az időkeretek betartása okozta, ebben a szekcióelnökökre hárult a hálátlan feladat, hogy az előadókat figyelmeztesse – több-kevesebb sikerrel. Olykor pontatlanságok is előfordultak, ezek kijavításában az elnökök mellett a közönség is támogató észrevételekkel segítette a hallgatókat, amire az előadók szinte kivétel nélkül nyitottan reagáltak. Emellett a közönség előtti nyilvános beszéd izgalmát, illetve a szabad előadás műfaját is meg kell szokni. Ebből adódóan a konferencia a jövőben is gyakorlóterep lehet egy TDK- vagy OTDK-előadás előtt, de akár az ezekre készített kutatások bemutatásának és továbbgondolásának is megfelelő szakmai platformot biztosíthat. Ezek mellett színvonalas előadásokat és elkötelezett kutatókat és kutatójelölteket ismerhettünk meg, akik tudásuk mellett a vallástudomány interdiszciplináris jellegéből fakadó, szerteágazó, számos tudományterületet felölelő, sokszínű jellegéről is bizonyosságot tettek.